

PSY515 PRAKTIKUM KVALITATIVNÍ METODOLOGIE

Katedra psychologie
Fakulta sociálních studií MU
2014

Aktualizováno: 1. 9. 2014

Základní informace

Základní charakteristika:

Předmět je primárně určen studentům, kteří chtějí v rámci své závěrečné práce využívat kvalitativní metodologii. Cílem předmětu je seznámit studenty pomocí praktických cvičení s obecnými principy a specifiky kvalitativního výzkumu, a podrobně pak s metodou zakotvené teorie. Předmět má z části formu projektové výuky v malých skupinách. Studenti budou v jeho průběhu řešit konkrétní výzkumný problém od formulace výzkumné otázky až po vytvoření výzkumné zprávy. Předmět vyžaduje pravidelnou a intenzivní přípravu mezi semináři. Vzhledem k jeho časové náročnosti není vhodné jej absolvovat ve stejném semestru, v němž student dokončuje diplomovou práci. Předmět je komplementární k více teoreticky orientovanému předmětu PSY474 Kvalitativní metodologie v psychologickém výzkumu. Po jeho absolvování mají být studenti schopni:

- samostatně navrhnout a realizovat výzkumný projekt založený na kvalitativním přístupu
- aplikovat principy metody zakotvené teorie na konkrétní problém
- kriticky zhodnotit kvalitativní výzkumnou studii

Určeno pro:

Povinně volitelný předmět, určený pro studenty magisterského studia oborů Psychologie a Psychoterapeutická studia.

Kreditová zátěž:

5 ECTS

Forma ukončení:

zkouška

Garance:

Mgr. Tomáš Řiháček, Ph.D.

Vyučující:

Prof. PhDr. Ivo Čermák, CSc.

PhDr. Roman Hytych, Ph.D.

Mgr. Tomáš Řiháček, Ph.D.

Obsahové a časové rozvržení

Předmět nemá formu konzultací k výzkumným projektům jednotlivých studentů! Na společně realizovaném projektu ukazuje principy a konkrétní postupy kvalitativního výzkumu (zejm. metody zakotvené teorie). Výuka probíhá každý týden v 90-minutových blocích. Forma předmětu je z větší části seminární.

	Datum	Úkoly PŘED seminářem !!	Téma	Náplň
1	16.9.	(1) prostudování sylabu	Úvodní přednáška	Představení předmětu, požadavky na ukončení Principy a specifika kvalitativního výzkumu Metoda zakotvené teorie: historie a základní principy
2	23.9.	(1) ČETBA: Bitar, Bean a Bermúdez (2007) Fitzpatrick, Kovalak a Weaver (2010) Williams a Levitt (2007) Roubal a Řiháček (in press) <i>(Čtěte studie s důrazem na popis metody a výsledky)</i>	Příklady konkrétních výzkumů	Ukázky GTM v praxi, diskuze o různých pojetích GTM
3	30.10.	(1) ČETBA: Strauss a Corbin (1999), s. 10-26. (2) písemný úkol: přečtěte si přepis výzkumného rozhovoru a navrhněte možné výzkumné otázky; vložte do IS (jednotlivě)	Výzkumná otázka	Pojetí výzkumné otázky v kvalitativním přístupu Diskuze nad přinesenými návrhy, volba otázek pro další práci Formulace dílčích otázek Rozdělení do skupin
4	7.10.	(1) ČETBA: Strauss a Corbin (1999), s. 42-69. (2) písemný úkol: analyzujte první odstavec rozhovoru (cca 1 a 1/3 strany) podle principů otevřeného kódování; vložte do IS (jednotlivě)	Otevřené kódování I	Principy otevřeného kódování Detailní pohled na analýzu textu
5	14.10.	(1) písemný úkol: analyzujte zbývající část prvního rozhovoru ve vztahu k výzkumné otázce	Otevřené kódování II	Porovnání výsledků individuálních analýz; otázky k procesu analýzy
6	21.10.	(1) písemný úkol: revidujte analýzu, rozpracujte významné koncepty; vložte do IS (jednotlivě)	Konceptualizace	Důraz na konceptualizaci a rozvíjení kategorií, hledání vztahů mezi koncepty; vztah mezi otevřeným a teoretickým kódováním
7	28.10.	<i>(výuka se nekoná)</i>		

8	4.11.	(1) ČETBA: Strauss a Corbin (1999), s. 70-85. (2) písemný úkol: zaměřte se na vztahy mezi koncepty (kategoriemi); vložte do IS (individuálně)	Teoretické (axiální) kódování	Revize (specifikace) výzkumné otázky Metoda konstantního porovnávání, teoretická citlivost, teoretické vzorkování, teoretická nasycenost
9	11.11.	(1) písemný úkol: analyzujte 2. rozhovor prizmatem otevřeného kódování, ev. revidujte výzkumnou otázku	Rozvíjení analýzy	Integrace nových dat: vytváření nových kategorií, rozvíjení stávajících kategorií, revidování výzkumné otázky, zužování fokusu analýzy
10	18.11.	(1) písemný úkol: analyzujte 2. rozhovor prizmatem teoretického kódování, integrujte výsledky do přechozí analýzy	Rozvíjení analýzy	
11	25.11.	(1) písemný úkol: analyzujte 3. rozhovor, rozvíjejte vznikající teorii	Rozvíjení analýzy	
12	2.12.	(1) ČETBA: Strauss a Corbin (1999), s. 86-116, 131-144. (2) písemný úkol: hledání ústřední kategorie – zdůvodnění, charakterizování vztahů k ostatním kategoriím	Tvorba teorie	Společné hledání ústřední kategorie, formulace teorie
13	9.12.	(1) ČETBA: Strauss a Corbin (1999), s. 145-167. (2) písemný úkol: příprava PowerPointové prezentace výsledků s důrazem na grafickou stránku (tj. srozumitelnost, přehlednost a zároveň věrnost datům a teorii); vložit do IS (za skupinu)	Prezentace výsledků Výzkumná zpráva Otázky validity	Zpětná vazba k prezentacím, otázky grafického vyjádření výsledků.
do	25.1. 2015	Dokončení výzkumné zprávy a její odevzdání do IS (za skupinu)	Závěrečná práce	Výzkumná zpráva vč. hodnocení a komentářů bude v IS dostupná i ostatním skupinám

Požadavky na ukončení

Podmínky absolvování předmětu:

- prezenze (min. 10 seminářů z 12), úkoly je nutno vypracovat a odevzdat všechny;
- průběžné studium literatury a odevzdání průběžných úkolů: zadání úkolů je uvedeno výše a bude upřesněno na seminářích – úkoly se odevzdávají také písemně vždy před konáním příslušného semináře, a to do určené složky v odevzdávně v IS. U každého úkolu je uvedeno, zda jej plní každý student sám, nebo projektová skupina jako celek. Textové

soubory odevzdávejte ve formátu .doc nebo .rtf.

- odevzdání závěrečné práce (skupinový projekt) – tuto práci zpracuje každá skupina. Práce je základem pro výsledné hodnocení (známku), vyučující ovšem mohou přihlídnout také k individuálnímu výkonu (aktivitě na seminářích, kvalitě plnění průběžných úkolů).

Zadání závěrečné práce:

Závěrečná práce má podobu výzkumné studie, vytvořené na základě projektu zpracovávaného ve skupině v průběhu celého semestru. Práce svou strukturou i rozsahem odpovídá výzkumné studii v odborném časopise. Předpokládaný rozsah je **20 normostran** (tj. 36 000 znaků vč. mezer). Obsahuje části: **úvod** (velmi stručné uvedení do problematiky, výzkumná otázka a její motivace), **metoda** (tvorba vzorku, popis tvorby dat a analýzy), **výsledky** (prezentace výsledků, vč. grafického znázornění), **diskuze** (metodologická reflexe, přednosti a limity výzkumu, konfrontace s literaturou), **závěr** (význam studie, doporučení pro navazující výzkum), **použitá literatura**. Na začátku také uveďte **abstrakt** (do 10 řádků) a **klíčová slova** (v počtu 3-5) – tyto části se do rozsahu nezapočítávají. **Termín odevzdání: 25. 1. 2015.**

Literatura

Povinná literatura:

(Vyžaduje se průběžné studium konkrétních zadaných kapitol jako příprava na jednotlivé semináře.)

Miovský, M. (2006). *Kvalitativní přístup a metody v psychologickém výzkumu*. Praha: Grada.

Strauss, A., Corbin, J. (1999). *Základy kvalitativního výzkumu*. Boskovice: Albert.

K dalšímu studiu:

Bryant, A., Charmaz, K. (Eds.). (2007). *The SAGE Handbook of Grounded Theory*. London: SAGE Publications.

Glaser, G.G. (1978). *Theoretical Sensitivity: Advances in the Methodology of Grounded Theory*. Mill Valley: Sociology Press.

Glaser, G.G. (1992). *Emergence vs. Forcing: Basics of Grounded Theory Analysis*. Mill Valley: Sociology Press.

Glaser, G.G., Strauss, A.L. (1967). *The Discovery of Grounded Theory: Strategies for Qualitative Research*. Chicago: Aldine Publishing Company.

Charmaz, K. (2006). *Constructing Grounded Theory: A Practical Guide Through Qualitative Analysis*. London: SAGE Publications.

Kelle, U. (2005). „Emergence“ vs. „forcing“ of empirical data? A crucial problem of „grounded theory“ reconsidered. *Forum Qualitative Sozialforschung / Forum: Qualitative Social Research*, 6(2), Art. 27, <http://nbn-resolving.de/urn:nbn:de:0114-fqs0502275>.

Strauss, A. (1987). *Qualitative Analysis for Social Scientists*. Cambridge: Cambridge University Press.

Strauss, A., Corbin, J. (1997). *Grounded Theory in Practice*. Thousand Oak: SAGE Publications.

Strauss, A., Corbin, J. (1998). *Basics of Qualitative Research: Techniques and Procedures for Developing Grounded Theory*. Thousand Oaks: SAGE Publications.